κατέστησαν δυνατὴν καὶ τὴν αὔξησιν τῶν συναλλαγματικῶν μας διαθεσίμων κατὰ 6,5 ἑκατομ. δολλάρια.

Ἡ τελευταία αὐτὴ αὔξησις ἐμφανίζεται διὰ τὸ 1954 σημαντικῶς μικροτέρα τῆς πραγματοποιηθείσης αὐξήσεως τῶν συναλλαγματικῶν διαθεσίμων κατὰ τὸ 1953 ἐκ 47,5 ἑκατομ. δολλαρίων. Ἡ ἐξήγησις συνίσταται ἐν μέρει εἰς τὴν διὰ πρώτην φορὰν ἐφαρμογὴν ἐντὸς τοῦ 1954 τῆς μεθόδου χρησιμοποιήσεως τῆς ἀμερικανικῆς βοηθείας διὰ τῶν «συνολικῶν ἐξουσιοδοτήσεων πληρωμῶν». Δι' αὐτῶν εἰσαγωγαὶ ὡρισμένων εἰδῶν, εἴτε ἐκ τοῦ Δυτικοῦ Ἡμισφαιρίου, εἴτε ἐκ τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης ἐκαλύπτοντο ἐκ τῶν ὑστέρων εἰς ἐλεύθερα δολλάρια ἐκ τῆς βοηθείας. Κατὰ κύριον λόγον ἐκ τῆς αἰτίας αὐτῆς, δηλαδή, διὰ τῆς μεταφορᾶς δολλαρίων τῆς βοηθείας ἔναντι εἰσαγωγῶν γενομένων κατὰ τὸ 1954, τὰ συναλλαγματικά μας διαθέσιμα ηὐξήθησαν ἐντὸς τῶν τριῶν πρώτων μηνῶν τοῦ 1955 κατὰ 7,9 ἑκατομ. δολλάρια. Οὕτω, κατὰ τὸ τέλος Μαρτίου 1955 τὰ συναλλαγματικὰ διαθέσιμα ἀνῆλθον εἰς 154 ἑκατομ. δολλάρια, ἐκ τῶν ὁποίων 124 ἑκατομ. εἶναι ὑπὸ μορφὴν δολλαρίων καὶ χρυσοῦ. Τὸ ἐπίπεδον τοῦτο ἀντιπροσωπεύει ποσοστὸν ἐπὶ τῶν συνολικῶς πραγματοποιουμένων εἰσαγωγῶν κατώτερον τῶν ἀντιστοίχων ποσοστῶν χωρῶν τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης.

13. Τὸ ἔτος 1954 ὑπῆρξε καὶ τὸ πρῶτον ἔτος, κατὰ τὸ ὁποῖον ἐπραγματοποιήθησαν αἱ πρῶται εἰσροαὶ κεφαλαίων, δυνάμει τοῦ Ν.Δ. 2687 τοῦ 1953 «Περὶ προσελκύσεως ξένων κεφαλαίων». Τὰ εἰσρεύσαντα ποσά, ἐξαιρέσει τῶν εἰς ἑλληνικὰ νηολόγια ἐγγραφέντων πλοίων, ἀντιπροσωπεύουν κυρίως βραχυπροθέσμους τοποθετήσεις διὰ κεφάλαια κινήσεως καὶ πολὺ ὀλιγώτερον μονιμωτέρας ἐπενδύσεις εἰς νέα ἔργα ἢ ἐπεκτάσεις. Ἡ συντελουμένη ἐξυγίανσις τῶν οἰκονομικῶν μας καὶ ἡ παροχὴ τῶν ἐξασφαλίσεων τοῦ Ν. Δ. 2687 ἀποτελοῦν τὰς βασικὰς προϋποθέσεις διὰ τὴν κατ' ἀρχὴν προσέλκυσιν ἀλλοδαπῶν κεφαλαίων. Ἀλλ' ἐκτὸς ἀπὸ τὸ κλίμα ἀσφαλείας, σταθερότητος καὶ οἰκονομικῆς ὑγείας εἰς τὰς δανειζομένας χώρας ἐπιβάλλεται νὰ διαμορφωθοῦν ὡς κατάλληλοι προϋποθέσεις καὶ εἰς τὰς δανειστρίας χώρας διὰ τὴν προώθησιν παραγωγικῶν καὶ πράγματι δημιουργικῶν ἰδιωτικῶν ἐπενδύσεων πρὸς τὰς ὑπὸ ἀνάπτυξιν περιοχάς. Ἡ διαμόρφωσις τῶν συνθηκῶν αὐτῶν συντελεῖται, ἀλλὰ μὲ βραδὺν ρυθμόν. Ἐν τῷ μεταξύ, πλὴν τῶν πιστώσεων διὰ τὴν ἐνίσχυσιν τῶν ἐξαγωγῶν ἀπὸ τὰς διομηχανικὰς χώρας, αἱ κύριαι πηγαὶ κεφαλαίων διὰ μακροπροθέσμους ἐπενδύσεις ἐξακολουθοῦν νὰ εἶναι ἡ Διεθνὴς Τράπεζα καὶ ἀνάλογοι Τραπεζικοὶ Ὀργανισμοί, διὰ τῶν ὁποίων κρατικὰ καὶ ἰδιωτικὰ κεφάλαια κατευθύνονται πρὸς τὰς ἀσθενεστέρας ὑπὸ ἀνάπτυξιν χώρας.

Αἱ διεθνεῖς ἐξελίξεις

14. Ἡ ἑλληνικὴ οἰκονομία καὶ τὸ ἑλληνικὸν ἰσοζύγιον πληρωμῶν διεμορφώθησαν κατὰ τὸ 1954 ὑπὸ συνθήκας διεθνῶν οἰκονομικῶν, αἱ ὁποῖαι χαρακτηρίζονται ἀπὸ δύο σημαντικὰς ἐξελίξεις. Ἡ πρώτη εἶναι ἡ δύναμις ἀναρρώσεως τῆς ἀμερικανικῆς οἰκονομίας ἀπὸ τὴν κάμψιν, ἡ ὁποία ἐξεδηλώθη κατὰ τὸ δεύτερον ἥμισυ τοῦ 1953 καὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1954. Ἡ δευτέρα εἶναι ἡ συνέχισις τῆς προόδου τῶν Εὐρωπαϊκῶν Χωρῶν πρὸς ὑψηλότερα ἐπίπεδα παραγωγῆς, ἀπασχολήσεως καὶ καταναλώσεως, ὑπὸ συνθήκας πλέον ἐλευθέρων συναλλακτικῶν καὶ συναλλαγματικῶν σχέσεων. Ἡ ὑπερνίκησις τῶν διαταρακτικῶν ἐπιδράσεων εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας καὶ μάλιστα μὲ σύγχρονον πραγματοποίησιν περαιτέρω προόδου εἰς τὴν Εὐρώπην, ὑπὸ ἠλαττωμένην κρατικὴν ἐπέμβασιν, ἀποτελεῖ σημαντικὸν ἐπίτευγμα. Ἐνισχύει τὴν γενικὴν ἐμπιστοσύνην εἰς τὴν οἰκονομικὴν εὐστάθειαν τῶν Δυτικῶν Χωρῶν καὶ εἰς τὴν δυνατότητα προωθήσεως τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως ἐντός ἐλευθέρων δημοκρατικῶν πλαισίων καὶ μὲ χρησιμοποίησιν κατ' ἀρχὴν ἐμμέσων καὶ γενικῆς ἐφαρμογῆς κρατικῶν καὶ νομισματικῶν ἐπεμβάσεων.

15. Ἡ κάμψις τῆς βιομηχανικῆς παραγωγῆς εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ 1953, ἡ ὁποία ἐτερματίσθη κατὰ τὰ μέσα τοῦ 1954, ἐξεδηλώθη κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ παρελθόντος ἔτους εἰς ἐλαφρὰν μείωσιν τῆς ἀμερικανικῆς ζητήσεως δι' εἰσαγωγάς, καθ' ὃν χρόνον αἱ πρὸς τὴν Δυτικὴν Εὐρώπην ἀμερικανικαὶ ἐξαγωγαὶ ἐσημείωσαν αὔξησιν, ἰδίως λόγῳ τῆς ηὐξημένης εὐρωπαϊκῆς ζητήσεως. Ἐν τούτοις, παρὰ τὴν ἐπιδείνωσιν τοῦ ἐμπορικοῦ ἰσοζυγίου τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης μετὰ τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν, τὰ εἰς χρυσὸν καὶ δολλάρια διαθέσιμα αὐτῆς ηὐξήθησαν κατὰ περίπου 2.000 ἑκατ. δολλάρια. Τοῦτο συνετελέσθη συνεπείᾳ τῆς διατηρήσεως καὶ περαιτέρω αὐξήσεως τῶν πάσης φύσεως «ἑκτάκτων» ἀμερικανικῶν δαπανῶν καὶ βοηθείας εἰς τὴν Δυτικὴν Εὐρώπην εἰς ἐπίπεδον πλησίον τῶν 2.500 ἑκατομ. δολλαρίων ἐτησίως, δηλαδὴ εἰς μέγεθος ἀντιπροσωπεῦον πληρωμὰς εἰς δολλάρια ὑπερβαινούσας τὰς εἰσπράξεις τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης ἐξ ἐξαγωγῶν πρὸς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς.

16. Κατὰ τὸ 1954 ἐσημειώθη περαιτέρω αὔξησις τῆς παραγωγῆς καὶ τοῦ ἐθνικοῦ προϊόντος τῶν χωρῶν τῆς Δυτ. Εὐρώπης καὶ τῶν μεταξύ των συναλλαγῶν, ὡς καὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου αὐτῶν μετὰ τοῦ ὑπολοίπου κόσμου πλὴν τῆς περιοχῆς τοῦ δολλαρίου. Συμφώνως πρὸς τὰ συγκεντρωτικὰ στοιχεῖα τῆς Οἰκονομικῆς Ἐπιτροπῆς διὰ τὴν Εὐρώπην τῶν Ἡνωμένων Ἐθνῶν ὁ δείκτης τῆς βιομηχανικῆς παραγωγῆς ἐσημείωσε κατὰ μέσον ὅρον αὔξησιν περὶ τὰ 8 ο)ο. Ἐκ τῆς αὐξήσεως δὲ τοῦ συνόλου τῶν διαθεσίμων πόρων τὸ μεγαλύτερον τμῆμα διωχετεύθη πρὸς τὴν κατανάλωσιν. Διὰ τὰς πλείστας Χώρας τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης αἱ στατιστικαὶ δεικνύουν αὔξησιν τῆς καταναλώσεως ὀλιγώτερον οὐσιωδῶν ἀγαθῶν καὶ ἰδίως διαρκῶν καταναλωτικῶν ἀγαθῶν.

Αἱ τάσεις αὗαι ἀποτελοῦν ἐνδείξεις ὑψώσεως τοῦ βιωτικοῦ ἐπιπέδου τῶν Δυτικῶν Εὐρωπαϊκῶν Χωρῶν καὶ εἶναι ἄξιον ἐξάρσεως ὅτι ἔλαβον χώραν ὑπὸ ἀξιοσημείωτον νομισματικὴν σταθερότητα. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ 1954 οἱ μὲν τιμάριθμοι χονδρικῆς πωλήσεως ἐσημείωσαν ἀσημάντους μεταβολάς, οἱ δὲ τιμάριθμοι εἰδῶν λιανικῆς πωλήσεως ὑπῆρξαν ἐν γένει σταθεροί, ἐξαιρέσει ὡρισμένων χωρῶν, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἡ Ἀγγλία καὶ ἡ Ὁλλανδία.

17. Κατὰ τὸ τέλος τοῦ 1954 καὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1955, ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν ηὐξημένων πληρωμῶν δι' εἰσαγωγὰς συνεπείᾳ ὑψηλοτέρας ἐνεργοῦ ζητήσεως καὶ ἐπιδεινώσεως τῶν ὅρων ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου, παρετηρήθη σοβαρὰ μείωσις καὶ τάσις ἐξαφανίσεως τοῦ πλεονάσματος εἰς τὸ ἰσοζύγιον τῶν ἐξωτερικῶν πληρωμῶν εἰς ὡρισμένας χώρας τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης. Τὰ συμπτώματα αὐτὰ ὡδήγησαν εἰς τὴν λῆψιν διορθωτικῶν μέτρων νομισματικῆς καὶ πιστωτικῆς φύσεως. Ταῦτα συνίστατο εἰς τὴν ὕψωσιν τοῦ προεξοφλητικοῦ ἐπιτοκίου καὶ εἰς ἀγορὰς κρατικῶν ὁμολογιῶν ὑπὸ τῶν Τραπεζῶν, ἐπὶ τῷ σκοπῷ περιστολῆς τῆς συνολικῆς ἐνεργοῦ ζητήσεως καὶ ἰδίως τῶν ἐπὶ πιστώσει ἀγορῶν διαρκῶν καταναλωτικῶν ἀγαθῶν. Παρ' ὅλον ὅτι αἱ ἐξελίξεις αὗαι ἔλαβον χώραν εἰς τὴν Μεγάλην Βρεταννίαν καὶ εἰς ὡρισμένας μικροτέρας χώρας, ἰδίως τὰς Σκανδιναυϊκάς, ἐθεωρήθησαν ἐνδείξεις γενικωτέρων τάσεων, αἱ ὁποῖαι δὰ ἔδει νὰ τύχουν προσοχῆς εἰς ὁλόκληρον τὴν Δυτικὴν Εὐρώπμν.

Ἡ μετατρεψιμότης τῶν νομισμάτων

18. Ἡ ἀπελευθέρωσις τῶν εἰσαγωγῶν ἐκ τῆς περιοχῆς δολλαρίου καὶ ἡ ἐν γένει χαλάρωσις τῶν συναλλαγματικῶν περιορισμῶν ὑπῆρξαν εἰς πολλὰς χώρας τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης οὐσιώδεις μὲ ἐνδαρρυντικὰ ἀποτελέσματα. Αἱ γενικώτεραι τάσεις χαρακτηρίζονται ἀπὸ τὴν παραγωγὴν ὅλων τῶν μέτρων καὶ προϋποθέσεων, αἱ ὁποῖαι ὁδηγοῦν εἰς κατ' οὐσίαν καθιέρωσιν τῆς μετατρεψιμότητος, ἔστω καὶ ἂν αὕτη δὲν ἀναγνωρισθῇ ἀκόμη τυπικῶς εἰς ὁληντης τὴν ἔκτασιν καὶ τὰς συνεπείας.

Ἡ σειρὰ τῶν μέτρων χαλαρώσεως τῶν συναλλαγματικῶν ἐλέγχων ἐν Μεγάλῃ Βρεταννίᾳ ἤρχισε τὸν Μάρτιον τοῦ 1954 διὰ τῆς καθιερώσεως τῆς ἀμοιβαίας μετατρεψιμότητος μέσῳ τῆς στερλίνας ὅλων σχεδῶν τῶν νομισμάτων, πλὴν τοῦ δολλαρίου, καὶ διὰ τοῦ ἀνοίγματος τῆς ἀγορᾶς χρυσοῦ τοῦ Λονδίνου. Ταῦτα συνεπληρώθησαν μὲ τὴν κατάργησιν σειρᾶς ἐλέγχων καὶ μὲ τὴν διεύρυσιν τῶν περιπτώσεων χορηγήσεως συναλλάγματος καὶ τὴν αὔξησιν τῶν ἐγκρινομένων ποσῶν ὑπὸ τῶν νομισματικῶν ἀρχῶν. Ἡ πρόοδος αὐτὴ πρὸς τὴν μετατρεψιμότητα δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὅτι ἀναστέλλεται διὰ τῶν προσφάτως ληφθέντων περιοριστικῶν μέτρων. Ταῦτα ἦσαν γενικῆς ἐφαρμογῆς καὶ ἀπέβλεπον εἰς γενικὰς διορθωτικὰς ἐπιδράσεις, ἀναμένεται δὲ ὅτι δὰ ἔχουν ὡς συνέπειαν τὴν ἐνίσχυσιν τῆς στερλίνας καὶ τῶν ἄλλων εὐρωπαϊκῶν νομισμάτων.

19. Τὰ ἀνωτέρω ἀπετέλεσαν θετικὰς προόδους πρὸς τὴν καθιέρωσιν τῆς μετατρεψιμότητος τῶν Εὐρωπαϊκῶν νομισμάτων πρὸς τὸ δολλάριον. Ἡ ἐπὶ τοῦ δέματος αὐτοῦ ἑλληνικὴ θέσις εἶναι ἰδιότυπος, διότι ἡμεῖς ἀντιμετωπίζομεν μεγαλυτέρας δυσχερείας ἰσοζυγίου ἐξωτερικῶν πληρωμῶν ἔναντι τῆς Εὐρώπης, παρ' ὅσον ἔναντι τῆς περιοχῆς δολλαρίου. Παρὰ ταῦτα καὶ αἱ ἑλληνικαὶ ἀπόψεις ὡς πρὸς τὴν μετατρεψιμότητα δὲν δύνανται νὰ εἶναι διάφοροι τῆς τοποθετήσεως τῶν ἄλλων, ἰδίως ἀσθενεστέρων εὐρωπαϊκῶν χωρῶν.

Ἀποτελεῖ περίπου κοινὴν συνείδησιν μεταξὺ τῶν ὑπευθύνων καὶ ἐμπειρογνωμόνων ὅτι ἡ καθιέρωσις τῆς μετατρεψιμότητος δὰ εἶναι βῆμα προόδου. Εἶναι ἐν τούτοις ἐξ ἴσου βέβαιον ὅτι ἄνευ τῆς ὑπάρξεως τῶν ἐπιβεβλημένων ἐγγυήσεων καὶ ἄνευ τῆς συνειδητῆς ἀποδοχῆς τῶν μέτρων ἐκείνων καὶ κατευθύνσεων πολιτικῆς, αἱ ὁποῖαι δὰ ἐξασφαλίσουν μονίμως τὴν δυνατότητα ἐλευθέρας μετατροπῆς τῶν εὐρωπαϊκῶν νομισμάτων εἰς δολλάρια, οἱ κίνδυνοι ἀποτυχίας δὰ ἦσαν μεγάλοι, καὶ δὰ ἠδύναντο νὰ ὁδηγήσουν εἰς ἀπώλειαν καὶ τοῦ ἤδη κατακτηθέντος ἐδάφους.

Ἡ ἀποκατάστασις αὐτομάτου μετατρεψιμότητος μὲ ὅλον τὸν μηχανισμὸν τῶν διορθωτικῶν συνεπειῶν, ὅπως ἴσχυσε κατὰ τὴν περίοδον τοῦ χρυσοῦ κανόνος, βεβαίως ἀποκλείεται. Ἀλλ' ἡ καθιέρωσις μιᾶς ὠργανωμένης μετατρεψιμότητος ὑπὸ προϋποδέσεις ὑψηλῶν ἐπιπέδων ἀπασχολήσεως εἰς τὰς βιομηχανικὰς χώρας καὶ προγραμμάτων ταχείας ἀναπτύξεως εἰς τὰς ὀλιγώτερον οἰκονομικῶς ἐξειλιγμένας χώρας ἀποτελεῖ δυνατότητα ἀνταποκριτομένην εἰς τὰς συνθήκας καὶ προσδοκίας τῆς ἐποχῆς μας.

Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ

1. Ἡ βελτίωσις τῶν ἑλληνικῶν οἰκονομικῶν κατὰ τὸ 1954 ἀναφέρεται ἰδίως εἰς τὴν συντελεσθεῖσαν πρόοδον πρὸς ἐξασφάλισιν μιᾶς ἐσωτερικῆς καὶ ἐξωτερικῆς ἰσορροπίας, ἀπηλλαγμένης ἀμέσων κινδύνων, ἐνῷ παραλλήλως συνεχίσθησαν αἱ προσπάθειαι διὰ τὴν οἰκονομικὴν ἀνάπτυξιν τῆς χώρας. Καθ' ὃν χρόνον ὅμως πραγματοποιοῦνται τὰ ἀνωτέρω τὸ μακρᾶς διαρκείας ἑλληνικὸν οἰκονομικὸν πρόβλημα καθίσταται ἐμφανέστερον καὶ ἡ ἀντιμετώπισίς του ἐπιτακτικωτέρα. Ἡ κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἐπέκτασις καὶ ὁ ἐκσυγχρονισμὸς τοῦ παραγωγικοῦ μας ἐξοπλισμοῦ ἐπέτρεψαν σημαντικὴν αὔξησιν τῆς ἀποδόσεως τῶν ἐργαζομένων. Ἀποτέλεσμα τῶν μεταβολῶν αὐτῶν ὑπῆρξεν ἡ οὐσιώδης αὔξησις τῆς παραγωγῆς μὲ ἀσήμαντον ἄνοδον τῆς ἀπασχολήσεως, καθ' ὃν χρόνον τὸ ἤδη σημαντικὸν πλεόνασμα τῶν ἀνέργων καὶ ὑποαπασχολουμένων διογκοῦται ἀπὸ τὴν ἐτησίαν αὔξησιν τοῦ προσφερομένου πρὸς ἐργασίαν πληθυσμοῦ. Αἱ τάσεις αὗαι θὰ ἐκδηλωθοῦν ἀκόμη ἐντονώτεραι, καθ' ὅ μέτρον ἐνισχύομεν τὰς προσπαθείας διὰ τὴν ἐλάττωσιν τῶν πάσης φύσεως παρασιτικῶν ἀπασχολήσεων, ἡ ὁποία ἐν τούτοις ἐπιβάλλεται ἐὰν πρόκειται νὰ ἐπιτύχωμεν τελικῶς πραγματικὴν μείωσιν εἰς τὰς ἐπιβαρύνσεις καὶ τὸ κόστος τῆς παραγωγῆς.

Αἱ ἀνωτέρω τάσεις πραγματικῆς ἐξυγιάνσεως, αἱ ὁποῖαι ἀποκαλύπτουν τὸ βαρῦνον κοινωνικὸν πρόβλημα τῆς χώρας, δὲν δύναται καὶ δὲν πρέπει νὰ ἐξασθενήσουν. Ἡ ἀνάσχεσις αὐτῶν θὰ ἐσήμαινεν ἐπιβράδυνσιν τῆς οἰκονομικῆς μας προόδου. Ἐπιβάλλεται ὅμως νὰ ἀναγνωρισθοῦν αἱ ποικίλαι κοινωνικαί, ἰδίως συνέπειαι τῶν ἐξελίξεων αὐτῶν καὶ νὰ ὀργανωθῇ μὲ σύστημα καὶ πληρότητα ἡ ἄμεσος καὶ ὑγιὴς ἀντιμετώπισίς των.

Ἡ ἀπωτέρα καὶ ριζικὴ λύσις τῶν δυσχερειῶν αὐτῶν εἶναι ἡ οἰκονομικὴ ἀνάπτυξις τῆς χώρας, πρὸς τὴν ὁποίαν δέον νὰ συγκλίνουν πᾶσαι αἱ προσπάθειαι. Ἔχει τονισθῇ ἐπανειλημμένως καὶ ἔχει καταστῇ κοινὴ συνείδησις ὅτι αἱ ἐπιδιώξεις οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως δέον νὰ κατευθυνθοῦν παραλλήλως πρὸς τὴν ἐκτέλεσιν ἀφ' ἑνὸς μὲν μεγάλων βασικῶν ἔργων, ἀφ' ἑτέρου δὲ μικρῶν ἀγροτικῶν καὶ ἰδίως ἀρδευτικῶν ἔργων ταχέων ἀποτελεσμάτων εἰς αὔξησιν τῆς παραγωγῆς τροφίμων καὶ πρώτων ὑλῶν. Ἡ σκοπιμότης τῶν τελευταίων τούτων μικρῶν παραγωγικῶν ἔργων εἰς περιπτώσεις οἰκονομιῶν, ὡς ἡ ἑλληνική, ἔχει διεθνῶς ἀναγνωρισθῇ. Ἡ ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ Ὑπουργείου Συντονισμοῦ ἐνοποίησις τῶν διὰ τῶν Δήμων καὶ Κοινοτήτων ἐκτελουμένων μικρῶν ἔργων καὶ ἡ δραστηριότης τῶν ἁρμοδίων ὑπηρεσιῶν τοῦ Ὑπουργείου Γεωργίας καὶ τῶν ἄλλων Ὑπουργείων ἐπέτυχον ἤδη ἀξιόλογα ἀποτελέσματα. Ἐν τούτοις ἀπαιτεῖται ἡ ἐνεργοποίησις τῶν ἀρδευτικῶν ἔργων ἐν τῷ σύνολῳ αὐτῶν καὶ ἡ ἐπιτάχυνσις τῆς ἐκτελέσεως αὐτῶν. Ἡ ἀνάπτυξις τῶν μικρῶν ἔργων ἀποτελεῖ ἐθνικὸν καθῆκον καὶ ἀπαιτεῖ ἀφ' ἑνὸς μὲν τὴν ἀνάληψιν τῆς ἐκτελέσεως αὐτῶν ἀπὸ τὰς ἐπαρχιακὰς ἀρχὰς καὶ τὴν ἐπιστράτευσιν τῶν ἐν τῷ χωρίῳ ἐργατῶν, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὴν ἐξασφάλισιν τῶν ἀναγκαίων πιστώσεων καὶ τὴν ἀποφυγὴν τῆς ἀπὸ τῶν ἐπιτροπῶν ἐκμεταλλεύσεως τῶν ἐργατῶν. Ἡ ἐκτέλεσις τῶν ἔργων αὐτῶν ἀποτελεῖ ἐθνικὸν καθῆκον καὶ ἀπαιτεῖ ἀφ' ἑνὸς μὲν τὴν ἀνάληψιν τῆς ἐκτελέσεως αὐτῶν ἀπὸ τὰς ἐπαρχιακὰς ἀρχὰς καὶ τὴν ἐπιστράτευσιν τῶν ἐν τῷ χωρίῳ ἐργατῶν, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὴν ἐξασφάλισιν τῶν ἀναγκαίων πιστώσεων καὶ τὴν ἀποφυγὴν τῆς ἀπὸ τῶν ἐπιτροπῶν ἐκμεταλλεύσεως τῶν ἐργατῶν. Ἡ ἀνάπτυξις τῶν μικρῶν κοινωφελῶν ἔργων». Ἐπιβάλλεται ὅμως νὰ ἐπεκταθῇ τὸ πρόγραμμα αὐτὸ καὶ νὰ συνδυασθῇ εἰς εὐρεῖαν ἔκτασιν μὲ τὴν ὀργάνωσιν τῆς συνεργασίας τοῦ ὑποαπασχολουμένου ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ καὶ τοῦ στρατοῦ. Ἡ συνεργασία αὕτη, γνωστὴ ἐκ παλαιοτέρων ὑποδείξεων καὶ προσπαθειῶν ὡς Πρόγραμμα Ἀγροτικῆς Κινητοποιήσεως, θεμελιοῦται ἐπὶ τῆς διαπιστώσεως ὅτι ἡ σχολάζουσα ἐργασία τῶν ἀγροτῶν καὶ ἡ μὲ μηχανικὸν ἐξοπλισμὸν ἐφωδιασμένη καὶ τεχνικῶς μορφωμένη ἐργασία τοῦ στρατοῦ ἀποτελοῦν διαθέσιμον πραγματικὴν ἀποταμίευσιν, ἔναντι τῆς ὁποίας δύνανται νὰ ἐκτελεσθοῦν πραγματικαὶ ἐπενδύσεις μὲ ἐλαχίστην δαπάνην. Ἡ κινητοποίησις τῆς ἐργασίας αὐτῆς δύναται νὰ ἐπιτρέψῃ οὐσιώδη ἀξιοποίησιν τῶν διαθεσίμων φυσικῶν πόρων εἰς μίαν αὐτοανάπτυξιν τῆς ὑπαίθρου μὲ ταχέα παραγωγικὰ ἀποτελέσματα, τὰ ὁποῖα θὰ ἐπιδράσουν ἀνασχετικῶς ἔναντι τυχὸν πληθωρικῶν πιέσεων προερχομένων ἀπὸ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν μεγάλων ἔργων.

2. Ἡ ὑγιὴς χρηματοδότησις τοῦ προγράμματος δημοσίων ἐπενδύσεων διὰ τὴν οἰκονομικὴν ἀνάπτυξιν τῆς χώρας προϋποθέτει τὴν διαμόρφωσιν ἐπαρκῶν πλεονασμάτων πρὸς κάλυψιν σημαντικοῦ μέρους ἰδίως τῶν εἰς ἐγχώριον νόμισμα δαπανῶν. Ὁ κρατικὸς προϋπολογισμὸς βαρύνεται μὲ ἀμυντικὰς δαπάνας, αἱ ὁποῖαι παρὰ τὴν οὐσιώδη συνεισφορὰν τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς, ἐξακολουθοῦν νὰ εἶναι ὑπερμέτρως ὑψηλαί ἐν συγκρίσει πρὸς τὰς οἰκονομικὰς δυνάμεις τῆς χώρας. Ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡ φορολογικὴ ἐπιβάρυνσις εἶναι ὑψηλή, ὑπολογιζομένη εἰς τὸ ἓν τέταρτον τοῦ καθαροῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος ἐὰν περιληφθοῦν αἱ πάσης φύσεως ὑπέρτρίτων εἰσφοραί. Πέραν δὲ τούτων, εἶναι ἐπίσης γνωστὸν ὅτι ὁ σημερινὸς προϋπολογισμὸς ἀφήνει ἀνικανοποιήτους οὐσιώδεις καὶ ἐπιτακτικὰς κρατικὰς καὶ κοινωνικὰς ἀνάγκας. Αἱ ἀνάγκαι αὗαι δὲν ἐπιτρέπουν τὴν χρησιμοποίησιν αὐξήσεων, αἱ ὁποῖαι θὰ καθίσταντο δυναταὶ εἰς τὰ δημόσια ἔσοδα, πρὸς κάλυψιν ἀμυντικῶν δαπανῶν μεγαλυτέρων ἀπὸ τὰς σήμερον καλυπτομένας ἐξ ἑλληνικῶν πηγῶν. Αἱ διαπιστώσεις αὗαι ὁδηγοῦν εἰς τὰ ἑξῆς συμπεράσματα:

Πρῶτον, ὅτι ἡ διατήρησις ἀμυντικῶν δαπανῶν εἰς ἐπίπεδα τῆς τάξεως τῶν σημερινῶν εἶναι ἐκ τῶν πραγμάτων ἀναποφεύκτως συνδεδεμένη μὲ τὴν χορήγησιν ἐπαρκοῦς βοηθείας ἐκ μέρους τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς. Δεύτερον, ὅτι ἡ ἀξιόλογος καὶ ἐπιτυχὴς κυβερνητικὴ προσπάθεια τῶν τελευταίων ἐτῶν πρὸς αὔξησιν τῶν ἐκ φορολογίας ἐσόδων πρέπει νὰ συνεχισθῇ ἀμείωτος. Εἶναι βέβαιον ὅτι κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη αἱ ὑψηλογορίαι τοῦ πληθυσμοῦ ἀπήλαυσαν σημαντικὸν τμῆμα τῆς αὐξήσεως τοῦ ἐθνικοῦ προϊόντος. Ἡ συστηματικὴ σύλληψις τῶν μεγαλυτέρων αὐτῶν εἰσοδημάτων ἀπὸ τὴν ἄμεσον φορολογίαν δύναται νὰ ὁδηγήσῃ εἰς ηὐξημένας εἰσπράξεις, ἀνεξαρτήτως τῆς ηὐξημένης ἀποδόσεως τῶν ἐμμέσων φόρων λόγῳ γενικῶς ὑψηλοτέρας οἰκονομικῆς δραστηριότητος. Ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τὴν πλέον αἰσιόδοξον προοπτικὴν διὰ τὴν ἀποτελεσματικὴν ἀπόδοσιν τῶν προσπαθειῶν αὐτῶν, δὲν φαίνεται πιθανὸν αἱ αὐξήσεις τῶν δημοσίων εἰσπράξεων νὰ δύνανται νὰ καλύψουν οὐσιῶδες τμῆμα ἀνικανοποιήτων πιεστικῶν ἀναγκῶν.

Ἐκτὸς τῶν πλεονασμάτων τοῦ ὑπὸ στενὴν ἔννοιαν Προϋπολογισμοῦ τρεχουσῶν δαπανῶν ἄλλαι πηγαὶ δυνάμεναι νὰ χρηματοδοτήσουν τὰς δημοσίας ἐπενδύσεις εἶναι ἔσοδα καὶ πλεόνασμα ἐκ παλαιῶν ἐπενδύσεων καὶ ἐκ δημοσίων ὀργανισμῶν, ἐσωτερικὸς δανεισμὸς καὶ ἐξωτερικὴ βοήθεια, ἢ μακροπρόθεσμος ἐξωτερικὸς δανεισμός.

Ἡ πλήρης κινητοποίησις τῶν ἐσόδων ἐξ ἐπενδύσεων τοῦ παρελθόντος ἀποτελεῖ σημαντικὴν δυνατότητα. Συνδέεται κυρίως μὲ τρεῖς προσπαθείας, αἱ ὁποῖαι ἤδη ἔτυχον τῆς κυβερνητικῆς προσοχῆς καὶ ἐπιδιώξεως. Ἡ πρώτη εἶναι ἡ συστηματικὴ εἰσπραξις τῶν ὀφειλομένων ἐκ τῶν παλαιῶν δανείων ἀνασυγκροτήσεως μέσῳ τῆς Κ.Ε.Δ. Ἡ προσπάθεια αὕτη ἤρχισεν ἤδη νὰ ἀποδίδῃ ἀξιόλογα ἀποτελέσματα διὰ τοῦ νέου Ὀργανισμοῦ Χρηματοδοτήσεως Οἰκονομικῆς Ἀναπτύξεως. Ἡ δευτέρα εἶναι ἡ οἰκονομικὴ ἀξιοποίησις τῶν ἐκτελεσθέντων καὶ ἐκτελουμένων ἐγγειοβελτιωτικῶν ἔργων. Ἡ τρίτη εἶναι ἡ οἰκονομικὴ καὶ λογιστικὴ ἀναδιοργάνωσις τῶν δημοσίων ὀργανισμῶν καὶ ἐπιχειρήσεων. Τὰ ἀποτελέσματα τῶν προσπαθειῶν αὐτῶν δύνανται νὰ εἶναι σημαντικά, καίτοι ἡ ὁλοκλήρωσίς των ἀπαιτεῖ σύστημα καὶ ἐπιμονὴν καὶ θὰ εἶναι κατ' ἀνάγκην βραδεῖα.

Ὁ δημόσιος δανεισμὸς ἀποτελεῖ ἑτέραν πηγὴν πρὸς τὴν ὁποίαν ἀπὸ τοῦ λήξαντος ἔτους ἐστράφη τὸ Κράτος. Ἀλλ' ἡ ἀναβίωσις τῆς δημοσίας πίστεως εἶναι ἀνάγκη νὰ ὀργανωθῇ μὲ σύστημα καὶ ἐπὶ μονιμωτέρων βάσεων καὶ τοῦτο διὰ δύο κυρίως λόγους: Πρῶτον, διότι ὁ κρατικὸς δανεισμὸς ἀποτελεῖ οὐσιώδη πηγὴν κεφαλαίων διὰ τὰς δημοσίας ἐπενδύσεις, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ἄσκησιν τῆς νομισματικῆς πολιτικῆς. Δεύτερον, διότι οὗτος εἶναι σημαντικὸν μέσον πρὸς ἀναβίωσιν καὶ ἐνίσχυσιν τῶν ἀγορῶν χρήματος καὶ κεφαλαίων. Ὑπὸ τὰς παρούσας συνθήκας τὸ προσφορώτερον μέσον θὰ ἠδύνατο ἴσως νὰ ἀποτελέσῃ ἡ ἔκδοσις βραχυπροθέσμων ἐντόκων γραμματίων τοῦ Δημοσίου Θησαυροῦ. Ἀλλὰ καὶ τοιαῦται προσπάθειαι δὲν δύνανται νὰ ἀποδώσουν πέραν ὡρισμένου ὁρίου, διότι τὰ περιθώρια τῆς συνολικῶς διαθεσίμου ἀποταμιεύσεως εἶναι περιωρισμένα καὶ ἐνδείκνυται νὰ διοχετεύεται αὕτη καὶ πρὸς ἄλλας κατευθύνσεις.

Τὸ σύνολον ἑπομένως τῶν ἐκ τοῦ προϋπολογισμοῦ καὶ ἐκ τῶν λοιπῶν πηγῶν διαθεσίμων, κατ' ἀνάγκην, δὲν θὰ εἶναι δυνατὸν νὰ καλύπτῃ τὸ ἐπίπεδον ἑνὸς προγράμματος δημοσίων ἐπενδύσεων, διὰ τοῦ ὁποίου θὰ